

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Patent- och marknadsdomstolen

DOM
2017-06-30
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
PMT 5043-17

PARTER

Kärande

Konsumentombudsmannen
Box 48
651 02 Karlstad

Svarande

JAK Medlemsbank, 516401-9969
Box 216
541 25 Skövde

Ombud

Advokaten Jan-Mikael Bexhed
Calissendorff Swarting Advokatbyrå KB
Hamngatan 11
111 47 Stockholm

DOMSLUT

1. Patent- och marknadsdomstolen förbjuder JAK Medlemsbank vid vite av en miljon (1 000 000) kr att vid marknadsföring av banken och de konsumentkrediter JAK Medlemsbank tillhandahåller, använda sig av ”den räntefria banken”, ”räntefri”, ”utan ränta” och liknande påståenden eller framställningar med väsentligen samma innebörd, när så inte är fallet.
2. Patent- och marknadsdomstolen ålägger JAK Medlemsbank vid vite av en miljon (1 000 000) kr att vid marknadsföring av konsumentkrediter använda begreppet ränta istället för det JAK Medlemsbank kallar lånekostnad eller annat påstående med väsentligen samma innebörd, när det är ränta, kreditränta enligt konsumentkreditlagen (2010:1846) eller annan i lag angiven ränta som avses.
3. Förbudet och åläggandet enligt punkterna 1-2 ska gälla från två månader efter det att denna dom vunnit laga kraft.

Dok.Id 1745768

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 8307 104 20 Stockholm	Rådhuset, Scheelegatan 7	08- 561 654 70 E-post: stockholms.tingsratt@dom.se www.stockholmstingsratt.se	08- 561 650 05	måndag – fredag 08:00–16:00

4. JAK Medlemsbank ska ersätta Konsumentombudsmannen för rättegångskostnader med 16 104 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen för denna dom till dess betalning sker.
-

BAKGRUND

JAK Medlemsbank (JAK) är en medlemsbank enligt lagen om medlemsbanker. Banken har enligt registreringsbeviset som verksamhet/ändamål att sprida information om räntefri ekonomi och främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom att bedriva bankverksamhet på räntefri grund. Vidare framgår av registreringsbeviset att banken är partipolitiskt och religiöst obunden.

Den påtalade marknadsföringen har skett på JAK:s hemsida www.jak.se under 2016 och 2017.

Konsumentombudsmannen (KO) väckte den 18 april 2017 talan mot JAK vid Patent- och marknadsdomstolen rörande JAK:s marknadsföring av banken och de konsumentkrediter banken tillhandahåller.

Målet har avgjorts utan huvudförhandling med stöd av 42 kap. 18 § första stycket 5 rättegångsbalken.

YRKANDE OCH INSTÄLLNING

Konsumentombudsmannen (KO) har yrkat att Patent- och marknadsdomstolen ska

1. vid vite förbjuda JAK Medlemsbank (JAK) att vid marknadsföring av banken och de konsumentkrediter JAK tillhandahåller, använda sig av uttryck som ”den räntefria banken”, ”räntefri”, ”utan ränta” och liknande uttryck när så inte är fallet.
2. vid vite ålägga JAK att vid marknadsföring av konsumentkrediter använda begreppet ränta istället för det JAK kallar lånekostnad eller annat uttryck, när det är ränta som avses.

KO har även yrkat ersättning för rättegångskostnader samt att förbudet och åläggandet ska gälla från två månader efter det att domen vunnit laga kraft.

JAK har medgett yrkandena.

GRUNDER OCH UTVECKLING AV TALAN

KO

Grund för talan

JAK har i marknadsföringen av banken använt sig av uttryck som “Bli medlem i den räntefria banken!” och “JAK bedriver räntefri verksamhet”. JAK har vidare påstått att JAK:s lån är räntefria. Bankens krediter är inte räntefria. Det är därför inte en räntefri bank. En marknadsföringsåtgärd i form av sådana i sak felaktiga påståenden är vilseledande och påverkar konsumenten i sin förmåga att fatta ett välgrundat affärsbeslut. I vart fall strider marknadsföringen mot god marknadsföringssed och påverkar konsumenten i sin förmåga att fatta ett välgrundat affärsbeslut.

JAK har i marknadsföringen av sina krediter använt begreppet “lånekostnad” istället för ränta. Det JAK kallar lånekostnad är en procentuell ränta och inte en sådan avgift som är tillåten enligt konsumentkreditlagen (2010:1846) (KKrL). JAK har, genom att ersätta begreppet ränta med lånekostnad, utelämnat väsentlig information om att det finns en ränta. Ett sådant utelämnande av väsentlig information är vilseledande och påverkar konsumenten i sin förmåga att fatta ett välgrundat affärsbeslut.

JAK:s verksamhet

JAK har i kommunikation med KO vidgått att det JAK kallar lånekostnad faktiskt är en ränta i konsumentkreditlagens mening. JAK har anfört att banken av religiösa och ideologiska skäl ska få använda begreppet lånekostnad istället för ränta i sin marknads-

föring av banken och dess krediter. En stor del av bankens lånekunder är personer som av religiös övertygelse inte kan betala ränta eller någon ersättning som rubriceras som ränta. JAK anser att bestämmelserna i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (EKMR) och regeringsformen (1974:152) (RF) om religionsfrihet är absoluta och överordnade KKrL.

Bestämmelserna kan inte åberopas av en bank till stöd för att frångå tvingande bestämmelser i KKrL. KO anser vidare att det är särskilt viktigt att upplysa konsumenterna om att det JAK kallar lånekostnad i själva verket är en ränta, om marknadsföringen till stor del riktas mot konsumenter som av ideologiska eller religiösa skäl är emot att betala ränta.

Bankens krediter är inte räntefria, eftersom det JAK kallar lånekostnad i själva verket är en ränta. JAK har i kommunikation med Konsumentverket angett att JAK av ideologiska/religiösa skäl använder begreppet lånekostnad istället för ränta. Av registreringsbeviset framgår emellertid att banken är religiöst obunden. KO anser att banken, oavsett mot vilka grupper marknadsföringen riktas, inte kan åberopa RF:s bestämmelser om religionsfrihet, utan ska följa konsumentkreditlagens tvingande bestämmelser.

Religionsfrihet

Juridiska personer kan endast i undantagsfall åberopa rättighetsskydden i RF och EKMR, nämligen vid stridsåtgärder på arbetsmarknaden och vid expropriation. Bestämmelserna tar inte sikte på juridiska personers rättigheter att utöva en religion. En bank (oavsett om det är en medlemsbank som JAK) kan därför inte åberopa skydden om religionsfrihet i RF och EKMR för att använda andra begrepp än vad konsumentkreditlagen kräver för att marknadsföra sig mot en viss grupp kunder som tillhör en viss religion.

Det är vilseledande att marknadsföra en bank eller kredit som räntefri när så inte är fallet. Det är särskilt viktigt att upplysa konsumenterna om att det JAK kallar lånekost-

nad i själva verket är en ränta ifall då marknadsföringen till stor del riktas mot konsumenter som av ideologiska eller religiösa skäl är emot att betala ränta.

Ränta

KO gör gällande att vad som utgör ränta ska bedömas i enlighet med 2 § KKrL.

Enligt Marknadsdomstolen kan kostnader som räntekostnader, revisionsuppdrag, övriga uppdrag, marknadsföring, kreditförluster, kontorslokal, upplåning, personal och kreditprövning, inte anses utgöra kostnader för den specifika krediten. Sådana kostnader utgör således ränta.

JAK har själva angett att banken tar ut en procentsats som motsvarar den nominella räntan för att täcka kostnader för kreditrisk, administration, information och utveckling. KO anser därmed att, i likhet med vad JAK själv har uppgett, det JAK kallar lånekostnad faktiskt är en ränta.

Det finns inga hinder mot att erbjuda räntefria lån, men all annan ersättning för krediten utöver ränta måste följa bestämmelserna i 18 § KKrL.

Förbud

Att påstå att banken och dess krediter är räntefria när så inte är fallet är vilseledande enligt 10 § marknadsföringslagen (2008:486) (MFL). KO anser att det är särskilt viktigt att upplysa konsumenterna om att det JAK kallar lånekostnad i själva verket är en ränta om, som banken uppgett, marknadsföringen till stor del riktas mot konsumenter som av ideologiska eller religiösa skäl är emot att betala ränta.

Om man av olika skäl är emot att betala ränta är det sannolikt att man väljer en bank som marknadsför sig och sina krediter som räntefria. Konsumenter är dessutom mindre observanta på avgifter än på ränta och om kreditgivare obegränsat kan ersätta ränta

med avgifter försämras konsumenternas möjligheter att bedöma de verkliga kostnaderna för krediten (se prop. 1991/92:83 s. 53 och 55). Den beskrivna marknadsföringsmetoden påverkar därför sannolikt konsumenternas förmåga att fatta ett välgrundat affärsbeslut. Affärsmetoden är därför otillbörlig enligt 8 § MFL och ska förbjudas enligt 23 § MFL.

I vart fall strider metoden mot god marknadsföringssed. Eftersom metoden sannolikt påverkar mottagarens förmåga att fatta ett välgrundat affärsbeslut, är den dessutom otillbörlig enligt 5 och 6 §§ MFL och bör i vart fall förbjudas av denna anledning.

Åläggande

Det är vilseledande att, i marknadsföringen av bankens krediter, använda begreppet lånekostnad istället för ränta. JAK har utelämnat information om att det finns en ränta. Att använda ett annat begrepp än vad som åsyftas försvårar för konsumenten att göra en bedömning av krediten och att göra jämförelse med andra krediterbjudanden. Det är av väsentlig betydelse för konsumenterna att få klar och begriplig information om vad som åsyftas. Att använda ett annat begrepp än vad som egentligen avses är detsamma som att utelämna väsentlig information.

Det är vilseledande enligt 10 § tredje stycket MFL att utelämna information om att lånekostnaden faktiskt är en ränta. Ett sådant utelämnande av väsentlig information är vilseledande och påverkar konsumenten i sin förmåga att fatta ett välgrundat affärsbeslut. JAK ska därför enligt 24 § MFL åläggas att använda begreppet ränta för det banken idag kallar lånekostnad.

JAK

Sakomständigheterna i målet är inte tvistiga. Tvisten mellan parterna rör i stället en rent rättslig fråga. JAK och KO har olika uppfattningar om vad som utgör ränta. JAK anser att den hyra som betalas till den som ställer sitt kapital till förfogande för utlåning är ränta. JAK är av etiska skäl emot sådan ränta och verkar för en räntefri eko-

nomi. JAK tar som konsekvens inte ut någon ränta vid utlåning och betalar inte heller någon ränta vid inlåning i banken. Många av JAK:s kunder får av religiösa skäl inte betala hyra för pengar, dvs. det som JAK anser vara ränta.

Däremot måste JAK precis som alla andra banker ta betalt av sina utlåningskunder för att täcka bankens kostnader för administration, kreditförluster och konsolidering av banken och liknande. Denna kostnad, som JAK benämner lånekostnad, tas ut som en procentsats av lånebeloppet, men utgör inte med JAK:s synsätt ränta. JAK informerar självfallet sina kunder och presumtiva kunder om nyssnämnda förhållanden och vilka avgifter som JAK tar ut och hur de beräknas. JAK upplever inte att denna information har missförstått så att kunderna trott att det varit gratis att låna hos JAK.

KO förhåller sig till begreppet ränta så som detta är att förstå enligt konsumentkreditlagen, vilket gör att det som JAK betecknar som lånekostnad också ska betecknas som ränta.

Frågan i målet rör om en tillämpning av räntebegreppet enligt konsumentkreditlagen i förhållande till JAK strider mot den i förhållande till konsumentkreditlagen överordnande regleringen i 2 kap. 1 § första stycket 6 RF och artikel 9 (1) i EKMR (jfr 11 kap. 14 § RF). Dessa regleringar gäller också i förhållande till JAK som juridisk person.

BEVISNING

KO har åberopat skriftlig bevisning.

DOMSKÄL

Inledning

Målet rör påståenden som JAK har använt i sin marknadsföring avseende JAK Medlemsbank samt de konsumentkrediter som banken tillhandahåller. Påståendena har in-

nebörden att den lånekostnad som banken tar ut vid kreditlån inte skulle utgöra ränta samt att krediterna är räntefria.

KO har gjort gällande att JAK:s marknadsföring är vilseledande enligt 10 § MFL och därmed otillbörlig enligt 8 § MFL och ska förbjudas enligt 23 § MFL. KO har även gjort gällande att i vart fall strider metoden mot god marknadsföringssed och därmed är otillbörlig enligt 5 och 6 §§ MFL varför den ska förbjudas av denna anledning. KO har slutligen gjort gällande att det enligt 10 § tredje stycket MFL är vilseledande att utelämna information om att lånekostnaden är en ränta och att JAK ska åläggas att använda begreppet ränta för det JAK idag kallar lånekostnad enligt 24 § MFL.

JAK har medgett KO:s talan och, så som banken får förstås, vitsordat de av KO angivna faktiska omständigheterna. JAK har uppgett att JAK i egenskap av juridisk person åtnjuter religionsfrihet i enlighet med den i förhållande till konsumentkreditlagen överordnade bestämmelserna i 2 kap. 1 § första stycket 6 RF och artikel 9 (1) EKMR.

Med hänsyn till målets indispositiva karaktär är Patent- och marknadsdomstolen inte bunden av JAK:s medgivande utan har att göra en självständig prövning om den påtalade marknadsföringen är att anse som otillbörlig och om JAK har utelämnat väsentlig information på det sätt som KO gjort gällande.

Gällande rätt

Av 10 § MFL framgår att en näringsidkare vid marknadsföringen inte får använda sig av felaktiga påståenden eller andra framställningar som är vilseledande i fråga om näringsidkarens egen eller någon annans näringsverksamhet. Enligt 8 § MFL är marknadsföring som är vilseledande enligt 10 § MFL att anse som otillbörlig om den påverkar eller sannolikt påverkar mottagarens förmåga att fatta ett välgrundat affärsbeslut.

Prövningen av om en åtgärd strider mot marknadsföringslagen sker i två steg. Först ska bedömas om åtgärden är vilseledande eller i strid med god marknadsföringssed. Därefter

ter ska bedömas i vilken utsträckning åtgärden har påverkat mottagarens förmåga att fatta ett välgrundat affärsbeslut, det s.k. transaktionstestet.

När det gäller transaktionstestet har begreppet ”affärsbeslut” i 3 § MFL en vid innebörd. Med affärsbeslut avses således inte bara själva beslutet att köpa – eller inte köpa – en produkt, utan också beslut som innebär att konsumenten bestämmer sig för att vidta en ytterligare åtgärd med anledning av ett reklammeddelande, t.ex. besöka en butik eller en webbplats för att inhämta mer information (se MD 2011:12).

Enligt 10 § tredje stycket MFL får en näringsidkare inte utelämna väsentlig information i marknadsföringen av sin egen eller någon annans näringsverksamhet. Med vilseledande utelämnande avses även sådana fall när den väsentliga informationen ges på ett oklart, tvetydigt eller annat olämpligt sätt.

I 11 § MFL stadgas att vid bedömningen av om en framställning är vilseledande enligt 10 § tredje stycket MFL får beaktas bl.a. de åtgärder som näringsidkaren har vidtagit för att på något annat sätt lämna informationen.

Enligt 18 § KKrL är kredittagaren skyldig att, utöver eller i stället för ränta, betala särskild ersättning för krediten (avgift) endast om det har avtalats och om sådan ersättning avser kostnader som kreditgivaren har för krediten. Paragrafen motsvarar 12 § i 1992 års KKrL. Av motiven till den äldre bestämmelsen framgår att som exempel på sådana kostnader kan anges uppläggningskostnader, kostnader för värdering av säkerheter och aviseringskostnader. Däremot är inte kreditgivarens kostnader för exempelvis allmän administration hänförliga till krediten i den mening som här avses (se prop. 1991/92:83 s. 118).

Rör JAK:s ifrågasatta marknadsföring ränta?

Marknadsföringen har förekommit på JAK:s webbsida. Enligt JAK:s egna uppgifter i målet utgörs lånekostnaden av en procentsats av lånebeloppet, men utgör inte med JAK:s synsätt ränta.

En näringsidkare får endast ta ut avgifter, vid sidan av – eller i stället för – ränta, för kostnader som är hänförliga till hanteringen av krediten, dvs. om kostnadsresursen används för hanteringen av den ifrågasatta krediten. Det saknas uttryckliga bestämmelser om vilka typer av kostnader som kan anses utgöra kostnader för krediten, men till denna typ av kostnader bör bl.a. uppläggningskostnader, kostnader för värdering av säkerheter och aviseringskostnader höra (se prop. 1991/92:83 s. 54 och 118). Det kan antas uppkomma i stort sett samma kostnader för en mindre kredit som för en större med visst avsteg som kan hänföra sig till t.ex. värderingskostnaderna vid beviljande av större krediter. Således kan olika stora krediter medföra viss skillnad, dock inte en proportionerlig ökning per lånad krona. Detta förhållande ska avspeglas i prissättningen mot kredittagarna (se MD 2009:13). Marknadsdomstolen har i sin praxis slagit fast att näringsidkare inte får ta ut avgifter för att täcka kostnader som inte utgör direkta hanteringskostnader för just den ifrågasatta krediten eftersom detta strider mot nuvarande 18 § KKrL (se MD 2008:3, MD 2009:34 och MD 2009:13).

Vad gäller bevisbördan är det endast kreditgivaren själv som har full kännedom om vilka kostnader som är förknippade med verksamheten. Det måste därför ankomma på kreditgivaren att styrka att de avgifter som tas ut för krediten är hänförliga till just den aktuella krediten (se MD 2008:3). JAK har inte styrkt att de avgifter som tas ut för respektive kredit motsvaras av sådana direkta kostnader. JAK har i stället i målet uppgett att banken använder sig av avgifter för att täcka även sådana kostnader som inte utgör direkta kostnader för krediten så som ”kostnader för administration, kreditförluster och konsolidering av banken och liknande”. Med hänsyn härtill strider bankens marknadsföring mot bestämmelsen i 18 § KKrL.

JAK:s invändning om religionsfrihet

Bankens påstående om att banken och krediterna är räntefria strider således mot tvingande bestämmelser i konsumentkreditlagen. JAK har åberopat att banken, så som det får förstås, ska åtnjuta religionsfrihet och därmed, av religiösa eller ideologiska skäl, ta betalt av sina utlåningskunder genom en lånekostnad som inte utgör ränta. JAK har vidare anfört att bestämmelserna i 2 kap. 1 § första stycket 6 RF och artikel 9 (1) EKMR är överordnade konsumentkreditlagen och att, så som JAK:s invändning får förstås, bestämmelserna i konsumentkreditlagen inte ska tillämpas i målet.

Rättighetsbestämmelserna i 2 kap. RF avser i första hand fysiska personer, men även juridiska personer i de fall när detta framstår som naturligt, t.ex. fråga om kravet på ersättning vid expropriation eller vid stridsåtgärder på marknaden (se prop. 1975/76:209 s. 141 och Holmberg m.fl, Grundlagarna, 3 uppl., hämtad från Zeteo 2017-06-29). JAK har inte utvecklat på vilket sätt banken som juridisk person skulle åtnjuta religionsfrihet under artikel 9 (1) EKMR och enligt Patent- och marknadsdomstolen framstår det inte som naturligt att i nu aktuellt fall tillämpa bestämmelsen om religionsfrihet avseende JAK:s verksamhet. Därtill har JAK av registreringsbeviset angett sin verksamhet som religiöst obunden.

Sammanfattningsvis finner domstolen således att det saknas stöd för att tillämpa rättighetsbestämmelserna i RF och EKMR om religionsfrihet på en bank som i enlighet med sina religiösa eller ideologiska skäl och i strid med tvingande konsumenträttsliga bestämmelser marknadsför sin verksamhet som räntefri när så inte är fallet.

Är JAK:s marknadsföring vilseledande?

Eftersom marknadsföringen innehåller framställningar som strider mot tvingande lagstiftning är bankens marknadsföring, bestående av att påstå att banken och dess krediter är räntefria, att anse som vilseledande enligt 10 § MFL. Eftersom marknadsföringen

konstaterats vilseledande prövar inte domstolen KO:s andrahandsgrund om att marknadsföringen även skulle strida mot god marknadsföringssed.

Transaktionstestet

Patent- och marknadsdomstolen har alltså funnit att JAK:s marknadsföringspåståenden är vilseledande enligt 10 § MFL. Som tidigare anförts krävs för att vilseledande marknadsföring också ska vara otillbörlig att vilseledandet påverkar eller sannolikt påverkar konsumentens förmåga att fatta ett välgrundat affärsbeslut. Begreppet affärsbeslut har en relativt vid innebörd, och det är tillräckligt att en konsument bestämmer sig för att vidta en ytterligare åtgärd med anledning av ett reklammeddelande. Enligt domstolen måste JAK:s vilseledande påståenden åtminstone anses ha varit ägnade att väcka genomsnittskonsumentens intresse av att ta reda på mer information om JAK:s konsumentkrediter och öka benägenheten att ingå avtal om sådana krediter.

JAK:s vilseledande marknadsföring har alltså i vart fall sannolikt påverkat mottagarens förmåga att fatta ett välgrundat affärsbeslut. Marknadsföringen har därmed varit otillbörlig enligt 8 § MFL och den ska därför förbjudas enligt 23 § i samma lag.

Har JAK utelämnat väsentlig information?

Patent- och marknadsdomstolen har funnit att det som av JAK benämns lånekostnad i själva verket utgör ränta. Av detta följer att JAK har utelämnat information om räntekostnader vid marknadsföring av banken samt de konsumentkrediter som banken tillhandahåller. Informationen är väsentlig för en konsuments förmåga att göra en bedömning av kreditens kostnader samt att kunna jämföra denna med andra krediter. Det har i målet inte framkommit att JAK har vidtagit andra åtgärder för att på något annat sätt lämna informationen, utan JAK har för sina kunder och presumtiva kunder vidhållit att de kostnader som banken tagit av sina kunder för krediterna utgjorts av en lånekostnad, som tas ut som en procentsats av lånebeloppet, samt att dessa med JAK:s synsätt inte utgör ränta.

Av det anförda finner Patent- och marknadsdomstolen att JAK vid sin marknadsföring har utelämnat väsentlig information enligt 10 § tredje stycket MFL och därför ska åläggas att lämna sådan information enligt 24 § MFL.

Utformningen av förbudet

Ett förbud måste vara tillräckligt tydligt och konkretiserat. Förbudet bör därför utformas så att JAK förbjuds att vid marknadsföring av sin bankverksamhet samt de konsumentkrediter som banken tillhandahåller använda vissa specifika påståenden. Förbudet bör vidare omfatta andra påståenden eller framställningar med väsentligen samma innebörd. Patent- och marknadsdomstolen finner att förbudet bör utformas så som framgår av domslutet.

Utformningen av åläggandet

Åläggandet ska ta sikte på den överträdelse som skett och ska vara så formulerat att det täcker både den konkreta handling som har underställts domstolens prövning och, om så bedöms påkallat för att minska risken för ett kringgående, andra i allt väsentligt likartade handlingar. Patent- och marknadsdomstolen finner att åläggandet bör utformas så som framgår av domslutet.

Vite

Ett förbud mot viss marknadsföring enligt 23 § MFL eller ett åläggande att lämna information enligt 24 § MFL ska i enlighet med 26 § MFL förenas med vite, om det inte av särskilda skäl är obehövligt. Sådana särskilda skäl föreligger inte i målet. Det föreligger inte heller skäl att frångå gällande praxis beträffande vitesbeloppets storlek, varför detta ska bestämmas till en miljon kr avseende förbudet samt en miljon kr avseende åläggandet.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång i målet ska JAK ersätta KO för dess rättegångskostnader. KO har yrkat ersättning med 16 104 kr avseende ombudsarvode. Beloppet har medgetts av JAK. Yrkandet ska bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 401 PMD)

Överklagande, ställt till Patent- och marknadsöverdomstolen, ges in till Patent- och marknadsdomstolen senast den 21 juli 2017. Prövningstillstånd krävs.

Mirja Högström

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE - DOM I TVISTEMÅL

Den som vill överklaga Patent- och marknadsdomstolens dom, eller ett i domen intaget beslut, ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till Patent- och marknadsdomstolen.** Överklagandet prövas av Patent- och marknadsöverdomstolen.

Överklagandet ska ha kommit in till Patent- och marknadsdomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till Patent- och marknadsdomstolen och det måste ha kommit in till Patent- och marknadsdomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. **Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.**

Samma regler som för part gäller för den som inte är part eller intervenient och som vill överklaga ett **i domen intaget beslut** som angår honom eller henne. I fråga om sådant beslut finns dock inte någon möjlighet till anslutningsöverklagande.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Patent- och marknadsöverdomstolen fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Patent- och marknadsöverdomstolen lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som Patent- och marknadsdomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som Patent- och marknadsdomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står Patent- och marknadsdomstolens avgörande fast. Det är

därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Patent- och marknadsöverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av Patent- och marknadsdomstolen samt dag och nummer för domen,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadresser, yrken, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klagande respektive motpart,
3. den ändring av Patent- och marknadsdomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
4. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende Patent- och marknadsdomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
5. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Patent- och marknadsöverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till varför omständigheten eller beviset inte åberopats i tingsrätten. Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Patent- och marknadsöverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Ytterligare upplysningar lämnas av Patent- och marknadsdomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

Om ni tidigare informerats om att förenklad delgivning kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.